

SANASTO RY, SANASTO RF
Annankatu 29 A, 7. krs
00100 Helsinki
Puh. (09) 5629 3300
info@sanasto.fi

LAUSUNTO

9.4.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi

ASIA: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi tekijänoikeuden luovutuksen kohtuullistamissäännöksestä

Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry (jäljempänä Sanasto) kiittää mahdollisuudesta lausua ministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Sanasto on valtakunnallinen kirjallisuuden alan tekijänoikeusjärjestö, joka valvoo kirjallisuuden tekijöiden oikeuksia ja etuja. Sanaston jäsenjärjestöjä ovat Finlands svenska författareförening rf, Suomen Kirjailijaliitto ry, Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry ja Suomen tietokirjailijat ry.

Sanasto pitää erinomaisena, että alkuperäisen tekijän oikeutta kohtuullisiin sopimusehtoihin ja korvaukseen pyritään edistämään sekä tähän liittyvää sääntelyä tarkentamaan. Teoksen tekijä on usein tekijänoikeuksistaan neuvotellessaan heikommassa asemassa vastapuoleen nähden ja tarvitsee tekijänoikeuslainsäädännön turvaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen (OKM:n selvitys 5.2.2014/Riku Neuvonen) perusteella luovan alan neuvottelukulttuurissa on paljon parannettavaa, jotta tosiasiallinen sopimusvapaus ja kaikkien sopimusosapuolten oikeudet edut toteutuisivat täysimääräisesti. Olematon neuvottelukulttuuri ei ole kenenkään etu.

Valitettavasti hallitusohjelmaan kirjattu toimeksianto säättää tekijänoikeuslailla nykyistä tarkemmin tekijänoikeuksien siirtämisen edellytyksenä olevista kohtuullisista ehdoista ja kohtuullisesta korvauksesta ei käsillä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa toteudu. Jo nykyisen lainsäädännön puitteissa on mahdollista kohtuullistaa sopimuksia jälkiperäisesti eikä luonnoksessa esitetty uusi kohtuullistamissäännös tuo nykytilaan sen kipeästi kaipaamaa parannusta.

Sopimusten jälkiperäinen kohtuullistaminen tuomioistuimessa on teosten alkuperäisten tekijöiden kannalta usein ongelmallista ennen kaikkea kuluriskin ja näyttötaakan vuoksi. Toisena sopimusosapuolena tavallisesti oleva yritys on sekä taloudelliselta että tietotaidolliselta osaamiseltaan usein huomattavasti paremmassa asemassa teoksen alkuperäiseen tekijään nähden. Lisäksi sopimuksen kohtuuttomuuteen vetoava tekijä voi käytännössä oikeusprosessilla vaarantaa tulevaisuuden työmahdollisuuksiaan. Sopimusten jälkiperäisen kohtuullistamisen tulisikin olla äärimmäinen ja viimeinen keino kohtuuttomien sopimusten muuttamiseksi. Tämä olisi myös sopimusoikeuden peruseriaatteisiin kuuluvan sopimusten sitovuuden mukaista. Kohtuullisesta korvauksesta säädettäessä tulisi varmistaa tekijänoikeuden luovutus sopimusten kohtuullisuus jo sopimustoiminnan aikaisemmassa vaiheessa.

Sanaston mielestä hallituksen esityksessä olisi tullut valita ministeriön kohtuullista korvausta koskeneessa selvityksessä esitetty vaihtoehto 3, joka olisi vastannut myös teosten tekijöitä edustaneen Tekijäfoorumin kantaa. Vaikka luovan alan toimijat ja sopimusosapuolet ovat ilmaisseet halunsa kehittää sopimiskäytäntöjään ja toimintamallejaan, jää tällainen tahdonilmaisuuksien ilman lainsäädännön tukea valitettavan usein käytännössä toteutumatta.

Päädyttäessä sopimusten jälkiperäiseen kohtuullistamiseen tulee hallituksen esitystä muuttaa siten, että se turvaa teoksen alkuperäisen tekijän realistiset mahdollisuudet kohtuullistaa sopimustaan. Tämän saavuttamiseksi tekijöitä edustaville järjestöille tulee taata itsenäinen kanneoikeus sopimusten kohtuuttomuustapauksissa. Lisäksi hallituksen esityksessä tulisi velvoittaa tekijöitä ja käyttäjiä edustavat järjestöt neuvottelemaan kohtuullisista sopimusehdoista, jotta tietyn alan sisäinen kohtuullisuus olisi mahdollisimman selvää.

On erittäin tärkeää, että sopimusten kohtuullisuutta edistetään uudella lainsäädännöllä. Tekijänoikeuden luovuttamista koskevien sopimusten kohtuullistamiseen johtavan lainsäädäntökehityksen tulee jatkua tulevaisuudessakin, jotta sopimusten etupainotteinen kohtuullisuus voitaisiin luovalla alalla varmistaa.

Helsingissä 9. päivänä huhtikuuta 2014

SANASTO RY

Virpi Hämeen-Anttila
Puheenjohtaja

Anne Salomaa
Toiminnanjohtaja